† *AUREL PERCĂ*
Arhiepiscop Mitropolit de București

Tuturor Cucernicilor Preoți, Persoanelor Consacrate și Credincioșilor
din Arhidieceza de București, în pregătire pentru celebrarea Adventului 2020
Har vouă și pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru, și de la Domnul Isus Cristos!

SCRISOARE PASTORALĂ

Cucernici Confrați în preoție,
Dragi Persoane Consacrate,
Iubiți Frați și Surori în Cristos,

Cu timpul Adventului se deschide pentru întreaga Biserică un nou an liturgic: este timp de har, este anotimpul liturgic al așteptării, este drumul caracterizat de acea Speranță care este o Persoană, însuși Isus Cristos. Este un drum care ne solicită la o atitudine de veghe și la rugăciune, tocmai ceea ce este mai necesar în acest timp dificil de pandemie, în care nu numai că trebuie să înaintăm în **speranță,** dar și cu **speranță**, având datoria creștinească de a o arăta celor care nu o mai văd. De speranță, în fond, avem nevoie noi toți, cei care foarte ușor riscăm să cedăm ispitei descurajării și neîncrederii.

1. Speranța în timp de pandemie

De câteva luni trăim în continuă nesiguranță și teamă din cauza pandemiei de coronavirus, ne temem pentru sănătatea noastră și a celor dragi, suntem îngrijorați de viitor. În aceste luni marcate de pandemie, de distanțarea între noi, de teama care ne cuprinde pe toți, ca nu cumva să ne îmbolnăvim, timpul Adventului este o ocazie deosebită pentru a recupera speranța: Adventul ne spune că Mântuitorul Isus vine să ne viziteze chiar și în acest moment dureros din istoria noastră, El vine să ne consoleze cu prezența sa, ne aduce o mângâiere care nu este momentană sau parțială, dar capabilă să reaprindă în noi, în ciuda durerii care ne asaltează, posibilitatea speranței: nu suntem pierduți, El își dă viața pentru noi, pentru a ne salva. În acest Advent vrem să trezim din nou această certitudine care dă speranță.

În timp ce pregătesc această Scrisoare pastorală, nu se știe încă bine cum vom celebra Sfântul Crăciun. Sars-CoV-2 se răspândește și se înmulțește rapid, amenințând tot ceea ce structurează viața noastră de zi cu zi și chiar viața bisericească.

Acest coronavirus „atacă" chiar și calendarul: după blocarea Paștelui, acum amenință și sărbătoarea Crăciunului. Am avut deja diferite avertismente din partea autorităților statului că anul acesta va fi „un altfel de Crăciun", redus la celebrarea lui în atmosfera plăcută a familiilor noastre: acest aspect ar fi unul foarte benefic pentru unitatea familiilor noastre. Și va fi, sperăm, un Crăciun celebrat în bisericile noastre cu respectarea normelor sanitare.

Crăciunul este sărbătoarea celebrărilor în biserici, a colindelor, a frumoaselor tradiții, care adună laolaltă grupuri de copii, de tineri sau de adulți, pentru a cânta bucuria venirii lui Cristos în lumea noastră; este sărbătoarea scumpă copiilor, dar și celor mai mari, pentru schimbul de daruri; de aici rezultă un interes comercial pentru salvarea Crăciunului, o rețea comercială care riscă să ne sărăcească și mai mult decât a fost în stare să facă COVID-19 pentru multe persoane.

În aceste timpuri cenușii, Crăciunul trebuie să revină să fie lumină în întunericul zilelor noastre. Ne este teamă de boală și de moarte – este de înțeles –, ne este teamă de sărăcie, care înaintează cu repeziciune și atacă și familiile noastre. Ne este teamă să stăm împreună, să ne apropiem unii de alții... Dar adevăratul spirit al Crăciunului se poate salva...

Dacă în acest Advent vom înțelege că așteptăm și dorim un Dumnezeu care își ține făgăduința de a ne fi aproape în persoana Fiului său Isus, care s-a făcut om „pentru noi și a noastră mântuire", dacă privind la Isus vom învăța să sperăm într-un Dumnezeu vrednic de încredere și într-un prieten adevărat, care nu a pus distanțe între noi, chiar dacă suntem contaminați foarte tare de virusul egoismului, al păcatului, al lipsei de atenție față de El și față de frații noștri, dacă vom învăța să avem o privire nouă, tocmai pentru că Dumnezeu, primul, în persoana lui Isus care vine, este cu noi – Emanuel –, ne privește cu milă, iubindu-ne cu slăbiciunile noastre, invitându-ne să ieșim din ele cu ajutorul Lui, atunci Crăciunul nu numai că va fi salvat, dar ne va salva și pe noi!

2. Adventul – *timpul lui Dumnezeu*

Cât de mult doresc să ne pregătim bine în acest timp de Advent, pentru ca sărbătoarea Crăciunului să ne salveze cu adevărat! Pentru aceasta, Biserica ne pune la dispoziție timpul Adventului, ca să ne pregătim pentru sărbătoarea Nașterii lui Cristos.

Adventul este un timp potrivit ca să primim chemarea Bisericii, pentru a intra în *timpul lui Dumnezeu*, astfel ca ritmurile timpului nostru, timpul cronologiei să devină timpul mântuirii, timpul potrivit, pentru că este locuit permanent de Dumnezeu: „Și Cuvântul s-a făcut trup. Și a locuit între noi!". Numai astfel zilele noastre, pline de tot felul

de dificultăți, temeri, preocupări, nesiguranță, dacă sunt „locuite" de Dumnezeu, dobândesc un sens și dacă îi permitem să intre în ele, nu ne vom mai simți abandonați, dar primiți și iubiți ca adevărați fii ai lui Dumnezeu.

Timpul Adventului este perioada în care suntem chemați să ne pregătim inima și să o educăm pentru a-L aștepta, ca Domnul să poată „locui între noi". El a intrat deja în istorie, întrupându-se în sânul Fecioarei Maria, și noi, în amintirea venirii sale, îl așteptăm cu bucurie și mare grijă. De-a lungul celor patru săptămâni care ne conduc spre Crăciun, Liturgia și Cuvântul lui Dumnezeu sunt o chemare constantă pentru a trăi câteva atitudini esențiale specifice creștinului: așteptarea vigilentă și plină de bucurie, speranța și convertirea.

Cu siguranță, suntem gata să trăim acest timp al Adventului într-un climat mai dificil din cauza restricțiilor pandemiei, dar mă îndrept spre Sfințiile Voastre, dragi Confrați Preoți, dragi Persoane Consacrate și spre Dumneavoastră, iubiți credincioși, pentru a vă încuraja să găsiți ocazii pentru a vă deschide inima spre Domnul care vine, prin rugăciunea personală și în familie, prin participarea la Sfânta Liturghie, prin ascultarea Cuvântului lui Dumnezeu și prin devoțiuni tradiționale specifice Adventului.

3. Maria – poarta pentru a intra în Advent

În ritmurile Anului liturgic, Adventul este timpul marian prin excelență. O amintește foarte frumos Sfântul Papă Paul al VI-lea în *Marialis Cultus*: *„Credincioșii, care trăiesc cu ajutorul liturgiei spiritul Adventului, considerând inefabila iubire cu care Fecioara Mamă l-a așteptat pe Fiul ei, sunt invitați să o ia drept model pe Maria și să se pregătească pentru a merge în întâmpinarea Mântuitorului care vine, veghind în rugăciune și tresăltând în cântări de laudă".*

Timpul Adventului are, așadar, ca icoană pe Preacurata Fecioară Maria. Sfântul Părinte Papa Francisc a subliniat că *„Maria este calea pe care însuși Dumnezeu a pregătit-o pentru venirea Fiului său în lume", „revelarea misterului, cuprins în tăcere pentru veșnicie"* (*Rom* 16,25) datorită „da"-ului ei umil și plin de curaj. Prezența solemnității Neprihănitei Zămisliri în timpul Adventului face parte din misterul pe care acesta îl celebrează: Maria este prototipul omenirii răscumpărate, rodul cel mai sublim al venirii răscumpărătoare a lui Cristos. Și în acest timp *forte,* figura Fecioarei este prezentată tocmai ca icoană a așteptării plină de încredere și de veghe, a disponibilității atente și concrete la Misterul lui Dumnezeu.

În acest drum liturgic și bisericesc, la care pornim odată cu Prima Duminică din Adventul anului 2020 spre sărbătoarea Crăciunului, să ne lăsăm călăuziți de Maria: ea este Poarta care ne permite să intrăm în timpul Adventului, pentru a-l locui și a-l trăi în credință; ea este cea care, cu „da"-ul ei, l-a primit în sânul ei pe Fiul lui Dumnezeu, Isus, Domnul și Fratele nostru, și dorește să ne facă și pe noi locuință a lui Dumnezeu și martorii săi în lume, într-un mod deosebit în această perioadă complicată de pandemie.

Văzând că suntem din nou constrânși să ne izolăm pentru a evita răspândirea virusului Sars-CoV-2, vă îndemn să găsiți un timp pentru trăirea Adventului, reflectând asupra marelui mister mântuitor al lui Dumnezeu: Dumnezeu s-a făcut om, s-a întrupat, pentru ca omul să devină Dumnezeu.

4. Celebrarea liturgică a Adventului

La 10 octombrie anul acesta, am deschis Ciclul pastoral trienal 2020-2023 și am propus spre reflecție și aprofundare tema Liturgiei și a sacramentelor.

Liturgia este o mare școală, pentru că ne ajută să redescoperim acțiunea lui Dumnezeu, care este mai importantă decât cea a omului. Aceasta este necesară, dar este numai un răspuns, o consecință a lucrării lui Dumnezeu.

Liturgia este cu adevărat spațiul în care este posibil să respirăm această prezență/absență a Mântuitorului Cristos: odată terminată misiunea sa istorică, El este „obiect" al memoriei liturgice (*anamneza)* și, în același timp, al invocării sale permanente (*epicleza*).

Orice celebrare liturgică nu este numai o amintire sau simplă memorie a unui eveniment trecut, dar este și memorial, adică prezență sacramentală a evenimentului. Și mai precis, ceea ce noi credem că a avut loc în timp, se face prezent în „astăzi"-ul liturgiei, permițând, astfel, celui care participă la ea, să nu fie doar o amintire psihologică a evenimentului, dar un contact esențial cu ceea ce este amintit și care este făcut prezent prin puterea sacramentului. Această prezență cere o primire plină de iubire, pe care creștinul o realizează prin virtutea teologală a caritații, care îl face să trăiască ceea ce se celebrează în rit, cu participarea oferirii propriei persoane. Primirea plină de iubire a ceea ce Tatăl a făcut pentru omenire în Cristos determină creștinul să trăiască într-o atitudine de iubire totală ceea ce se celebrează, dăruindu-se la rândul său, cu Isus, lui Dumnezeu Tatăl.

Orice celebrare nu este numai amintire și prezență sacramentală a unui eveniment trecut, dar și o anticipare și chezășie a acelei întâlniri definitive cu Cristos glorificat, care va avea loc atunci când El se va întoarce să încheie istoria. Așadar, fiecare celebrare este

plină de o tensiune de speranță a întâlnirii definitive, este o aspirație continuă spre Cristos care se întoarce. Fiecare celebrare este o reînnoire cu putere și iubire a acelei invocații – „**Vino, Doamne Isuse – Maranatha**" (Ap 22,17), cu care se încheie Sfânta Scriptură.

Astfel, Adventul devine o adevărată celebrare liturgică și devine fundament al valenței sale spirituale. Știm că liturgia este o mare școală de viață. Vechiul dicton ***lex orandi, lex credendi***, care s-ar putea traduce: „ceea ce spun în rugăciune este ceea ce trebuie să cred în viață", rămâne un adevăr fundamental în viața fiecărui creștin. Atunci liturgia devine cu adevărat ***fons et culmen***, punct de sosire și punct de plecare al întregii vieți creștine.

Adventul este, așadar, timpul în care comunitatea creștină cântă sensul sacramental al întregii sale acțiuni liturgice: *„Moartea ta o vestim, Doamne, și învierea ta o mărturisim, până când vei veni".*

5. Cateheze și inițiative pentru timpul Adventului

Pentru înțelegerea sensului liturgiei, propun ca în timpul Adventului, în fiecare duminică sau atunci când va fi participare mai numeroasă din partea credincioșilor, să prezentați catehezele pe care vi le trimitem odată cu această Scrisoare pastorală și care au fost pregătite de Oficiul pentru Pastorala Liturgică și Sacramente și Oficiul Pastoral pentru Catehează.

Temele catehezelor pentru acest Advent sunt următoarele:

1. Ce este liturgia?;
2. Participarea activă la liturgie;
3. Arta de a-i sluji Domnului;
4. Cuvântul lui Dumnezeu în liturgie.

În timpul Postului Mare vor fi propuse alte cateheze, care vor prezenta alte aspecte ale liturgiei.

Nu mă îndoiesc că la nivel de comunități parohiale, la nivel de familii și la nivel personal, vor fi diferite inițiative, de altfel, cunoscute practicilor noastre locale, dar îndrăznesc să le reamintesc și să sugerez unele noi, ținând cont de situația actuală de pandemie, care împiedică mulți credincioși să fie prezenți în biserici, la diferite celebrări:

- să se prezinte catehezele liturgice în fiecare duminică, iar dacă există participare mai numeroasă de copii și tineri, să li se prezinte și lor, în mod adaptat, aceste cateheze;
- să se cânte rugăciunea „Îngerul Domnului" la sfârșitul fiecărei Sfinte Liturghii;
- în fiecare zi, recomand o mică omilie sau predică tematică;

- să se trimită zilnic o mică reflecție adaptată credincioșilor care nu pot participa la liturghie și au telefoane cu aplicația WhatsApp;

- să se facă Novena la solemnitatea Neprihănitei Zămisliri și apoi Novena de Crăciun;

- să se încurajeze rugăciunea comunitară și cea din familie: recitarea Rozariului și a Coroniței Divinei Îndurări;

- în bisericile parohiale, unde este obiceiul pregătirii coroanei de Advent, este bine să se urmeze un ritual al aprinderii lumânărilor în ajunul duminicilor din Advent, care se va repeta și la Liturghia duminicală. Pe site-ul Arhiepiscopiei, arcb.ro, se poate descărca un material care poate fi folosit pentru acest rit;

- încurajarea actelor de caritate: pentru toți credincioșii noștri nu va trebui să lipsească, în pregătirea pentru celebrarea Crăciunului, angajarea la caritate. Se pot face diferite acțiuni de colectare a unor bunuri pentru a ajuta familiile nevoiașe. Papa Francisc, spunea în ziua de 15 noiembrie din acest an, cu ocazia Zilei Mondiale a Săracilor, că noi, creștinii *„nu trebuie să ne gândim numai la ceea ce vom primi de Crăciun, dar ce anume vom da și noi*";

- bisericile să fie deschise pentru rugăciune personală, deoarece face bine credincioșilor să poată găsi momente de liniște în fața Preasfântului Sacrament;

- persoanelor bolnave, în vârstă sau temătoare de a nu contracta COVID-19, li se poate recomanda să urmărească Liturghiile care se transmit din Catedrala Sfântul Iosif în fiecare duminică, la ora 8:00, pe TVR2 sau pe site-ul Arhiepiscopiei, sau Liturghiile care sunt transmise zilnic de Maria TV din catedralele din București și Iași, după programul care este anunțat. Nicio transmisiune „în direct" nu poate înlocui participarea personală la Liturghie, dar cine nu poate participa fizic, poate rezerva un timp pentru Liturghia online, poate într-o cameră liniștită și cu o lumânare aprinsă sau cu o icoană preferată, făcând și împărtășania spirituală;

- transmisiunile „Ora Catolică" pot fi de mare ajutor tuturor categoriilor de credincioși, două transmisiuni pe săptămână fiind rezervate catehezelor pe teme liturgice;

- susținerea activităților misionare prin încurajarea *Cutiei speranței.*

Mă gândesc, în special, la persoanele pentru care această perioadă de restricții marchează o situație dificilă din mai multe puncte de vedere, chiar din perspectiva sănătății mintale. Mulți oameni se luptă psihologic, alții se luptă financiar și multe alte familii se întristează anul acesta din cauza problemelor economice. Oamenii au nevoie de speranță. Adventul este un timp al speranței. În calitate de creștini, este de datoria noastră

să întindem mâna și să fim solidari prin rugăciuni și acțiuni concrete. Cristos este întotdeauna cu noi. Mesajul lui Cristos este unul al speranței - o speranță care vine de la Dumnezeu.

Vă doresc tuturor să trăiți timpul Adventului cu maximă intensitate și să ajungeți la sărbătoarea Nașterii lui Cristos cu convingerea că Fiul lui Dumnezeu, devenit Fiul Omului, cu dăruirea Duhului Sfânt, ne învață și face posibil ca noi, fiii oamenilor, să trăim zilele noastre ca fii ai lui Dumnezeu.

Închei Scrisoarea mea pastorală cu rugăciunea *Colectei* propusă în Prima Duminică din Advent: *„Dumnezeule atotputernic, te rugăm, întărește voința credincioșilor tăi, pentru ca ieșind cu fapte de dreptate în întâmpinarea lui Cristos care vine, să se învrednicească a sta de-a dreapta lui în împărăția cerurilor".*

Este urarea pe care o fac tuturor pentru acest Timp liturgic care ne stă înainte, invocând asupra tuturor binecuvântarea Domnului.

Dată la București, Anul Domnului 2020, în ziua de 25 noiembrie,

† Aurel Percă
Arhiepiscop Mitropolit de București

ARHIEPISCOPIA ROMANO-CATOLICĂ • BUCUREȘTI